

Hva vet vi om status for Utdanning for Bærekraftig Utvikling (UBU) på norske skoler?

Sammendrag av evalueringer og erfaringer om status, utfordringer og muligheter

Mari Ugland Andresen, Naturfagsenteret

Innhold

- Introduksjon
 - Mål, forpliktelse og føringer
- Hovedkonklusjoner fra tidligere evalueringer (1999, 2002)
- Hva vet vi om status i norske skoler i dag?
 - *Resultater fra spørsmål til norske skoleledere om UBU (2011)*
 - *Kartlegging av UBU blant norske lærere (2011)*
 - *Andre erfaringer fra feltet*
- Konklusjon og diskusjon - muligheter og utfordringer videre

Miljøproblemene
angår ikke meg
(23%)

Miljøproblemene gjør
at framtiden ser håpløs
ut (49%)

Vi kan fremdeles
finne løsninger på
miljøproblemene
(86%)

Jeg har mulighet til
selv å påvirke det
som skjer med
miljøet (66%)

Jeg er villig til å godta løsning på
miljøproblemene selv om det
innebærer å gi slipp på mange
goder (47%)

We are the students of today
attending the schools of yesterday
being taught by the teachers of the past-
with methods from the Middle Ages
to solve the problems of the future!

Mål, forpliktelser og føringer

- Mål: UBU har som mål å utvikle barn og unges kompetanser slik at de kan bidra til bærekraftig utvikling
- Norge har forpliktet seg til å følge opp en rekke internasjonale avtaler om UBU (F.eks.: Bonndeklarasjonen (2009), Europeisk strategi for UBU (UNECE, 2005), Baltisk-nordiske strategien for UBU, Baltic 21E (2002) og FNs tiår.

Overordnet mål for FNs tiår for UBU (2005-2014):

”Å integrere prinsipper, verdier og praksis for bærekraftig utvikling i alle aspekter ved utdanning og læring.” (UNESCO, 2005)

Utdanning for bærekraftig utvikling:

- er lokalt relevant og tilpasset kulturelle variasjoner og forhold
- styrker medborgeres kompetanse på demokratiske beslutningsprosesser, sosial toleranse, forvaltning av naturressurser, omstilling i yrkesvalg og livskvalitet
- er tverrfaglig, alle fag og disipliner kan støtte UBU
- tar i bruk varierte pedagogiske læringsmetoder som fremmer kritisk tenkning, evne til problemløsning og aktiv deltakelse

Kilde: FNs karakteristikk for UBU (UNESCO, 2005)

Utdrag fra Evaluering av Strategi for miljø og utvikling i utdanningssektoren (1999)

Spesielle funn

- *Strategien er relativt lite kjent, og kunnskapen om dokumentet avtar jo lengre nedover i skolesystemet en kommer.*
- *Uklarheter omkring begrepet miljøundervisning. Enkelte setter likhetstegn mellom uteundervisning og miljøopplæring.*

Faktorer som virker inn for å fremme miljøopplæring

- *Det er viktig at aktører utenfor skolen etterspør resultater av skolens miljøopplæring*
- *Det er viktig med samarbeid mellom skolen og andre aktører som foreldregrupper, friluftsansjoner, landbruksmyndigheter etc.*
- *Utvidelsen av skolens læringsarena som 90-årens læreplanverk vektlegger, er viktig for å fremme miljøopplæring.*

Hva er problematisk?

- Vilje og evne til å arbeide på tvers av faggrenser synes å være til stede i for liten grad.
- Mangel på ressurser og prioriteringer fra kommunalt/fylkeskommunalt nivå til etterutdanning av lærere, innkjøp av utstyr og midler til ekskursjoner blir sett som en hindrende faktor
- Usikkerhet omkring hva miljølære er og hvilke metoder som er egnet, oppleves som vanskelig.
- Miljølære er ikke godt nok forankret i skolenes grunnleggende systemer og prosesser, f.eks i eksamen og prøver.

Fortsettelse: Hva er problematisk?

- Skolens manglende evne, mulighet og kapasitet til å samarbeide med aktører utenfor skolen.
- Det er flere som vil inn i skolen med materiell og undervisningsopplegg enn det skolen synes å være interessert i å ta imot.
- Lokal agenda 21 arbeidet har som mål å trekke alle parter inn i lokal utvikling. Så langt er skolen i liten grad trukket med i denne satsning.
- Miljøopplæring synes å være avhengig av ildsjeler. For å gjøre miljøopplæringen personuavhengig må arbeidet gå over lang tid, skolens ledelse må ta ansvar, den må legges inn i skolen planer og synliggjøres i skolens pedagogiske plattform.

Hva kan gjøres?

- Undervisningen må knyttes til samfunns- og/eller interessekonflikter (tverrfaglighet nødvendig)
- Undervisningen bør baseres på reell elevmedvirkning i alle faser.
- Miljølære er bare et av mange gode formål. Det blir viktig å synliggjøre sammenhenger i mellom miljøopplæring og andre satsningsområder.

Spørringene 2011 (Udir)- spørsmål til skoleledere om UBU

Tabell 7.1 Hvor enig er du i følgende påstander?

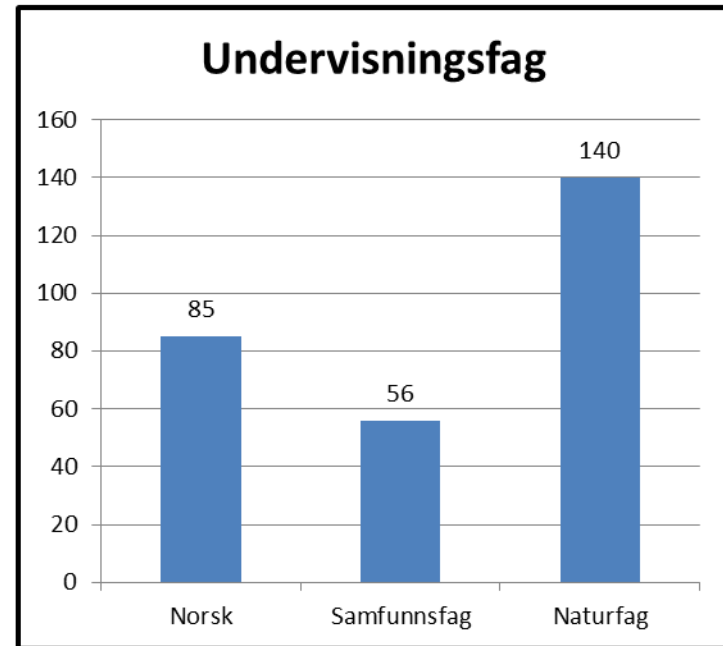
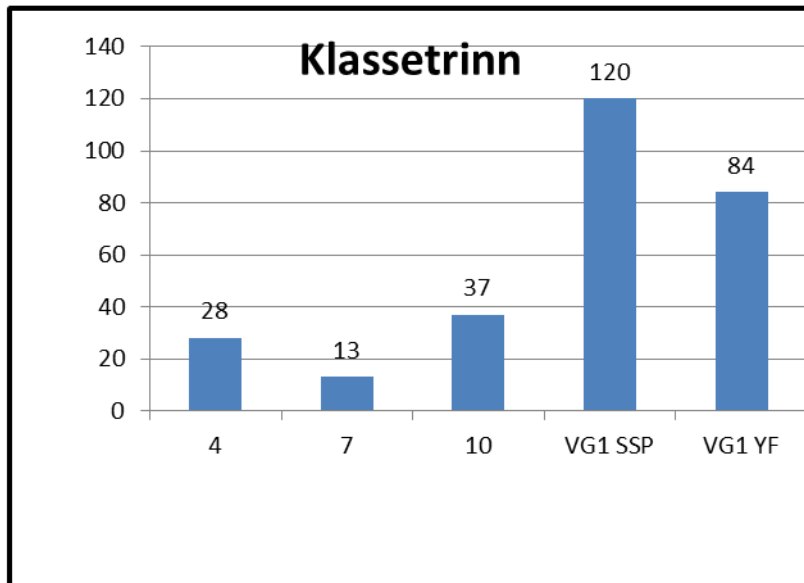
	Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Vet ikke
Utdanning for bærekraftig utvikling har høy prioritet på skolen min	5 %	15 %	43 %	22 %	9 %	6 %
Utdanning for bærekraftig utvikling er godt integrert i den lokale læreplanen	5 %	19 %	42 %	24 %	3 %	7 %
Vi har høy kompetanse på utdanning for bærekraftig utvikling	5 %	22 %	40 %	22 %	5 %	6 %
Skolen min har gode rammebetingelser for at vi kan undervise for bærekraftig utvikling	5 %	19 %	38 %	26 %	6 %	7 %
Vi er interessert i problemstillinger knyttet til bærekraftig utvikling	2 %	5 %	29 %	48 %	10 %	6 %
FNs tiår for utdanning for bærekraftig utvikling (2005-2014) har inspirert vår undervisning	6 %	26 %	52 %	8 %	1 %	8 %

Kartlegging av UBU blant norske lærere (2011)

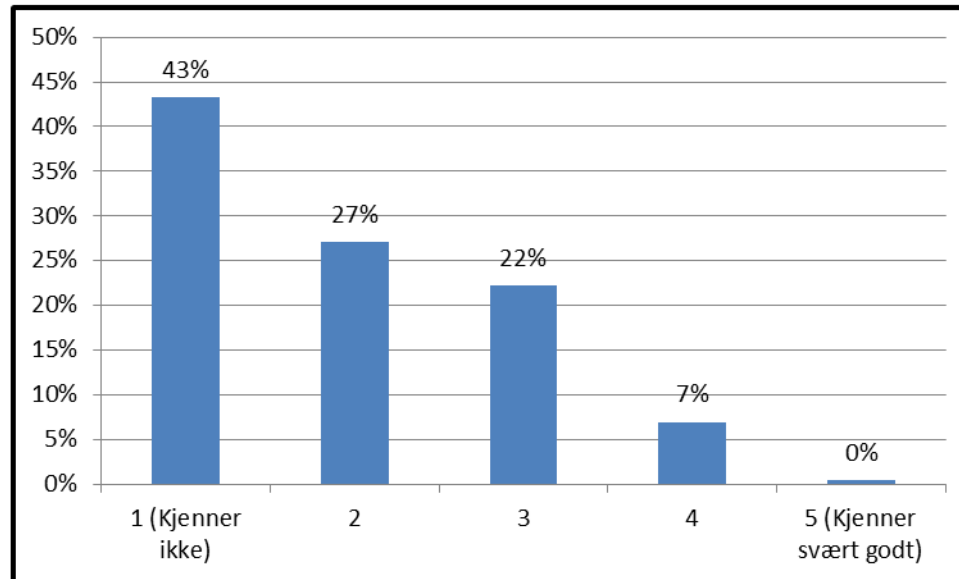
Gjennomføring

- Kvantitativ spørreundersøkelse, avkrysning, nettbasert,
- Sendt til hver 10 norske grunnskole og hver 3 vgs- 4,7,10 og Vg1 naturfag, norsk og samfunnsfag
- Kun 229 svar.

Kartlegging av UBU blant norske lærere (2011)

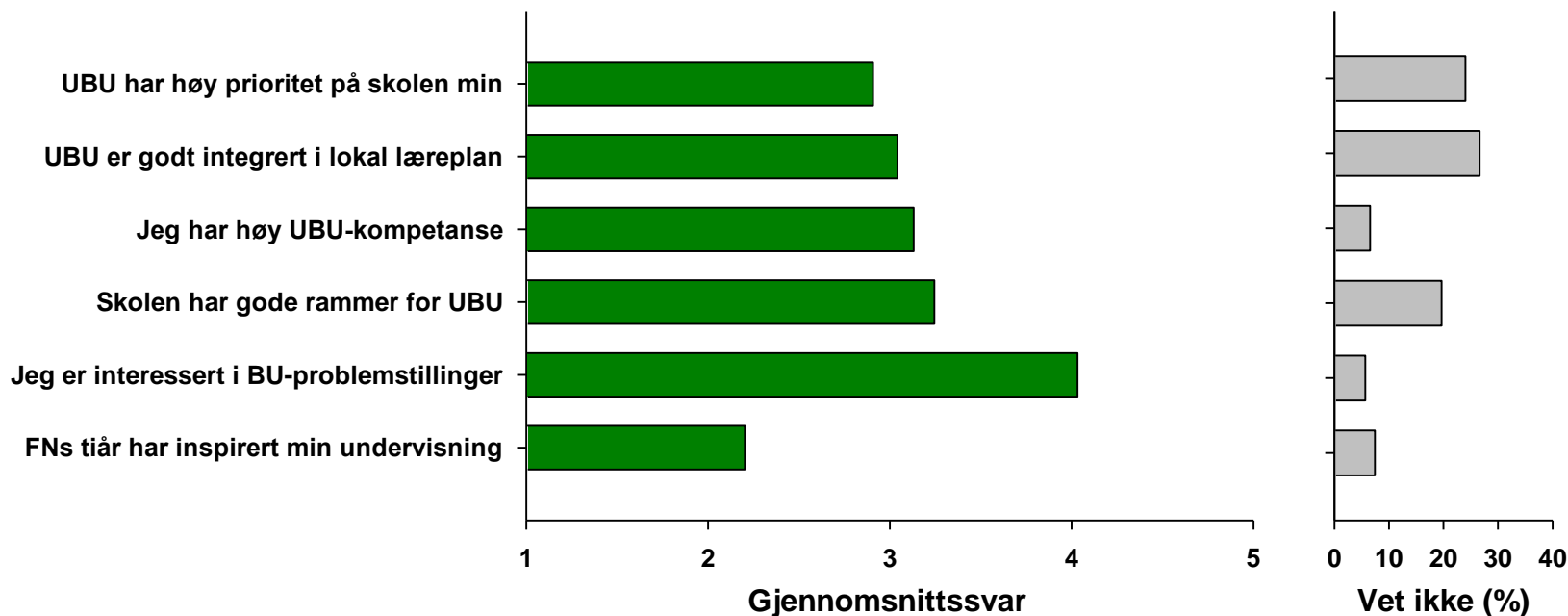

Hvor godt kjenner du til strategiplanen for UBU?

Hvor enig er du i følgende påstander? (1= Svært uenig og 5= Svært enig):

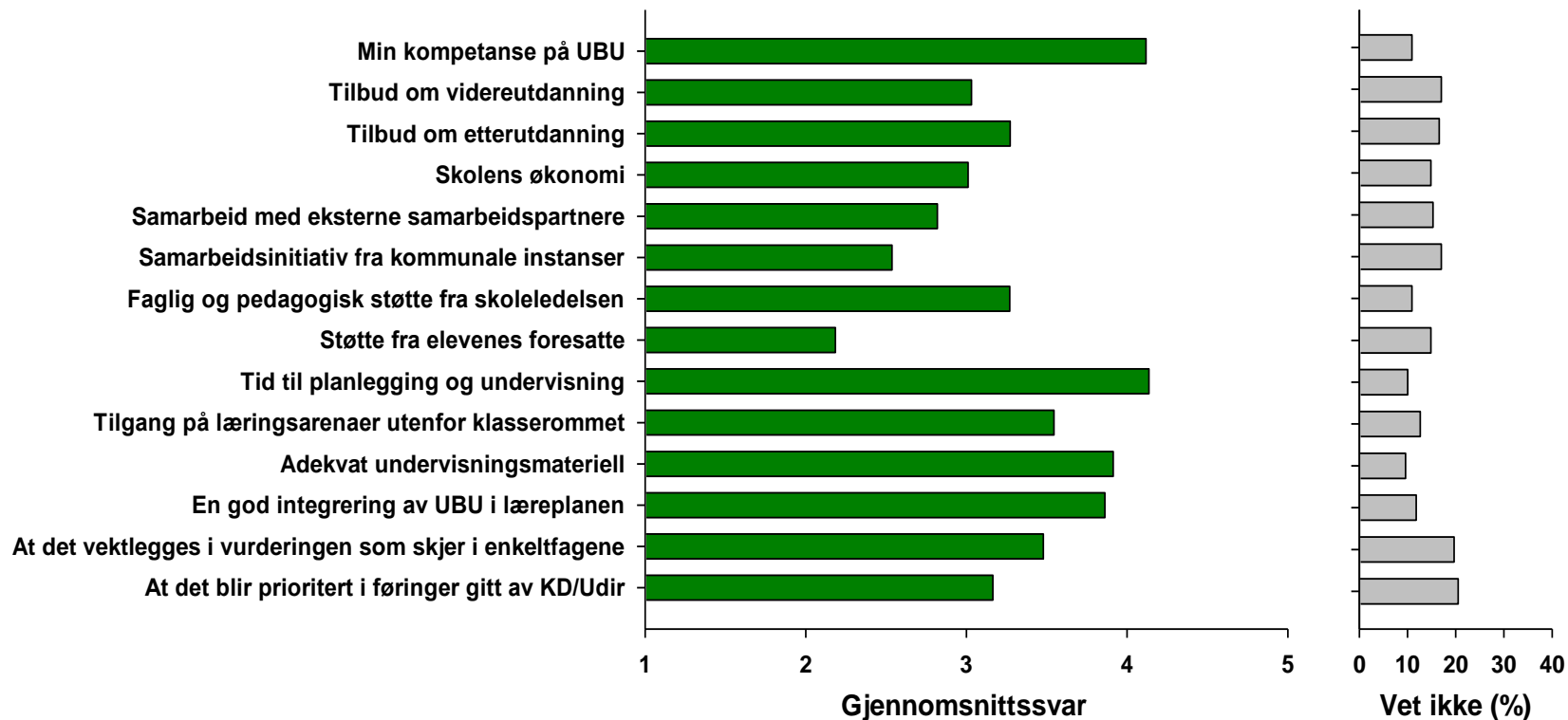
Generelle spørsmål om UBU

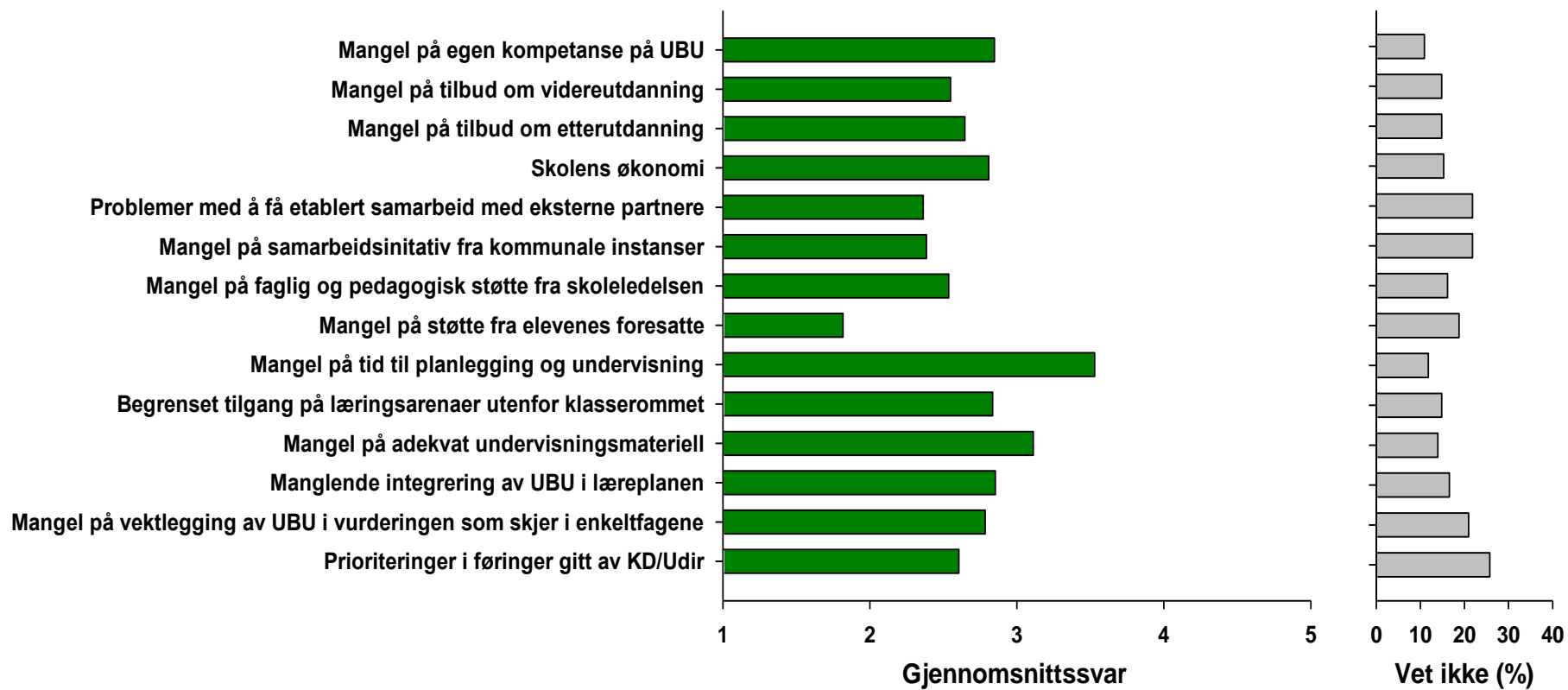
Hvor viktig mener du det er at utdanning for bærekraftig utvikling vektlegger følgende?

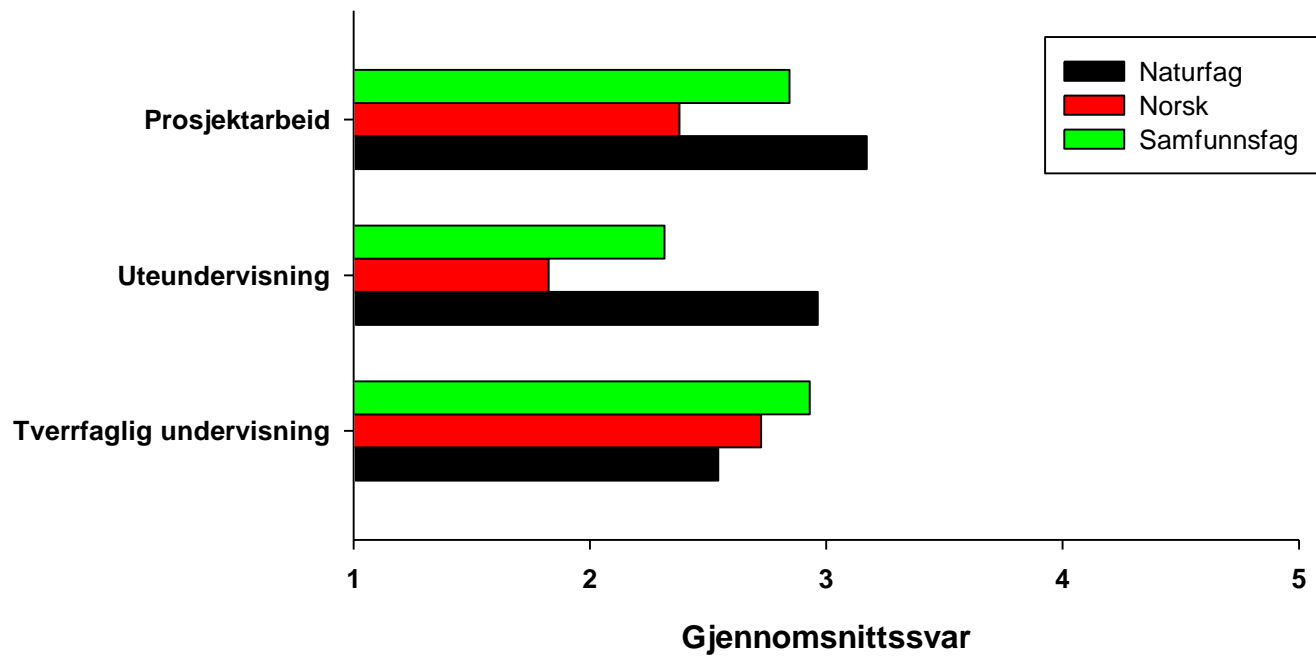
I hvilken grad har ulike faktorer betydning for gjennomføringen av UBU i din undervisning?

I hvor stor grad virker følgende faktorer begrensende på din mulighet til å gjennomføre UBU?

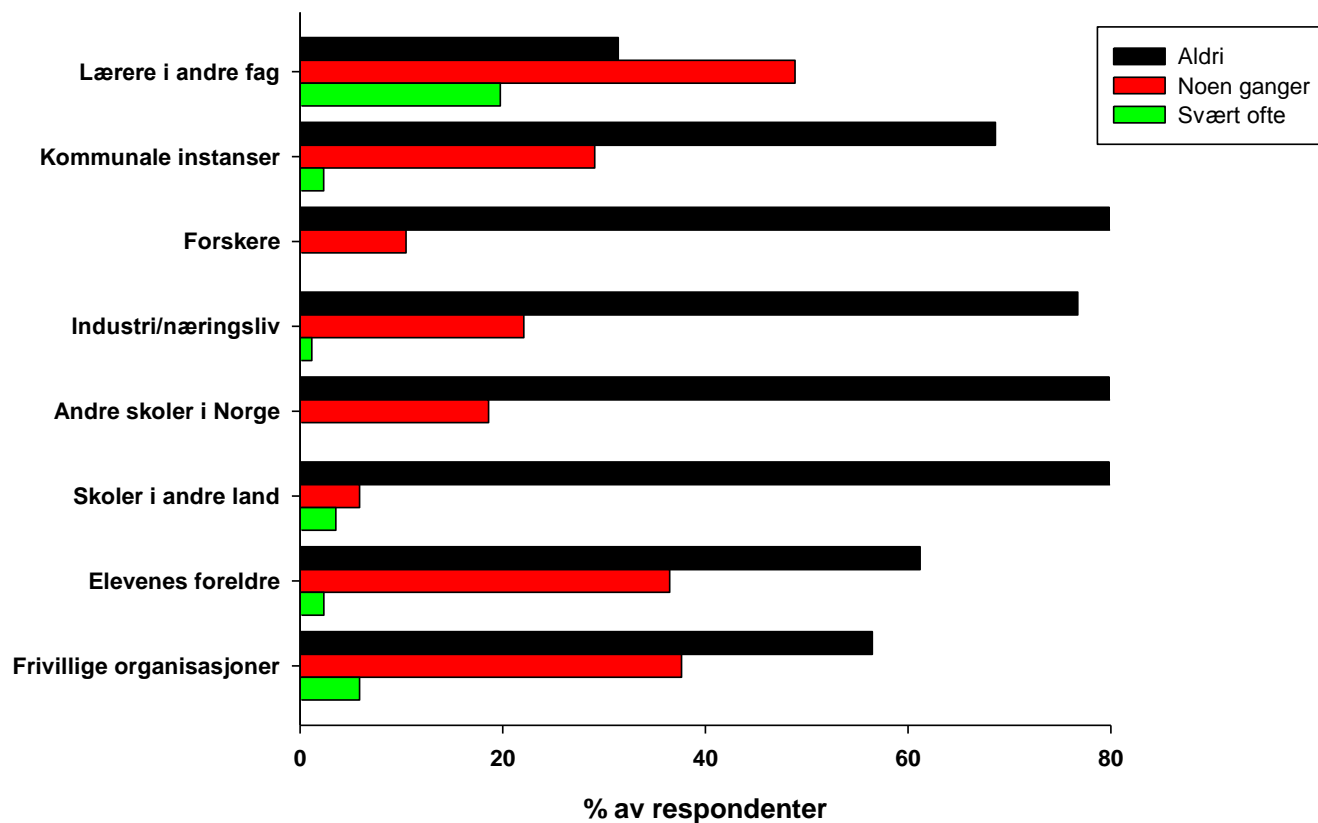

Hvor ofte benytter du følgende metoder når du underviser for bærekraftig utvikling? (1=Aldri og 5 = Svært ofte)

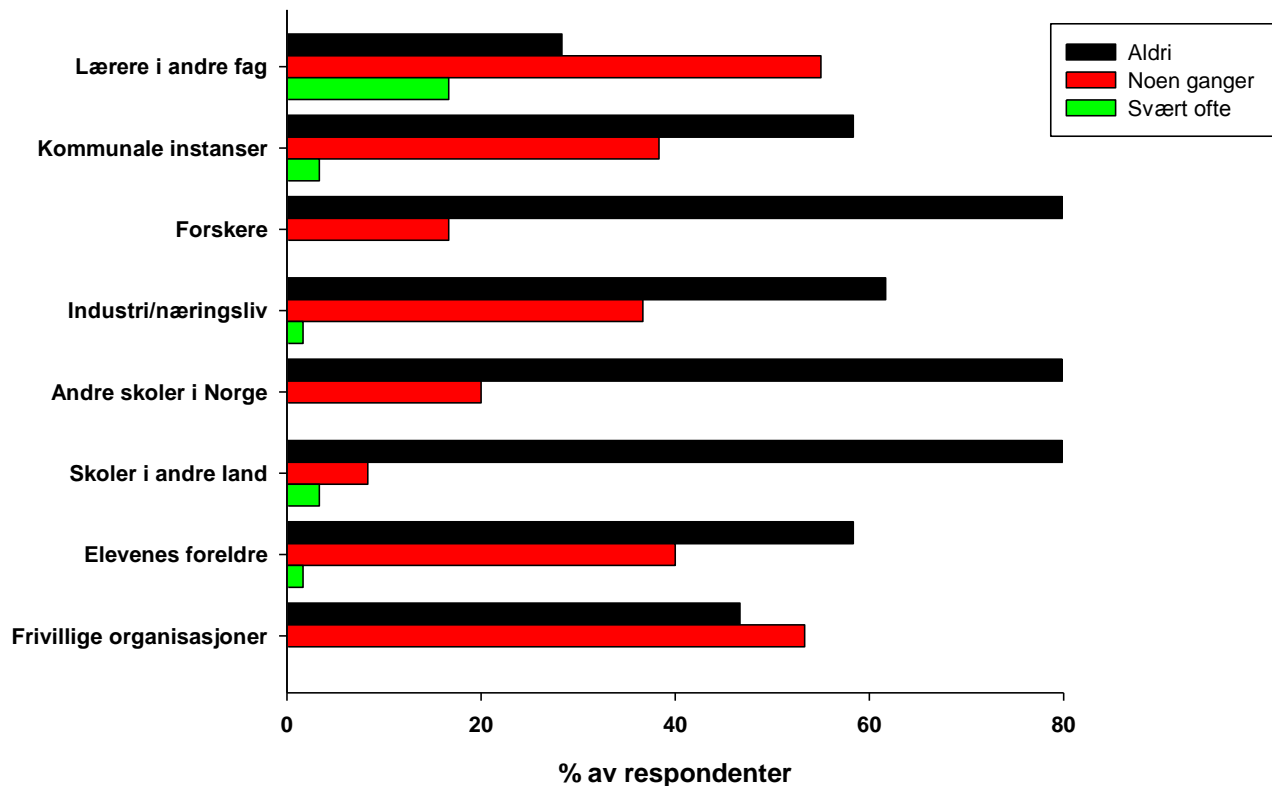
Samarbeidspartnere: Norsk

Norsk: Hvor ofte samarbeider du med andre om bærekraftig utvikling i din undervisning?

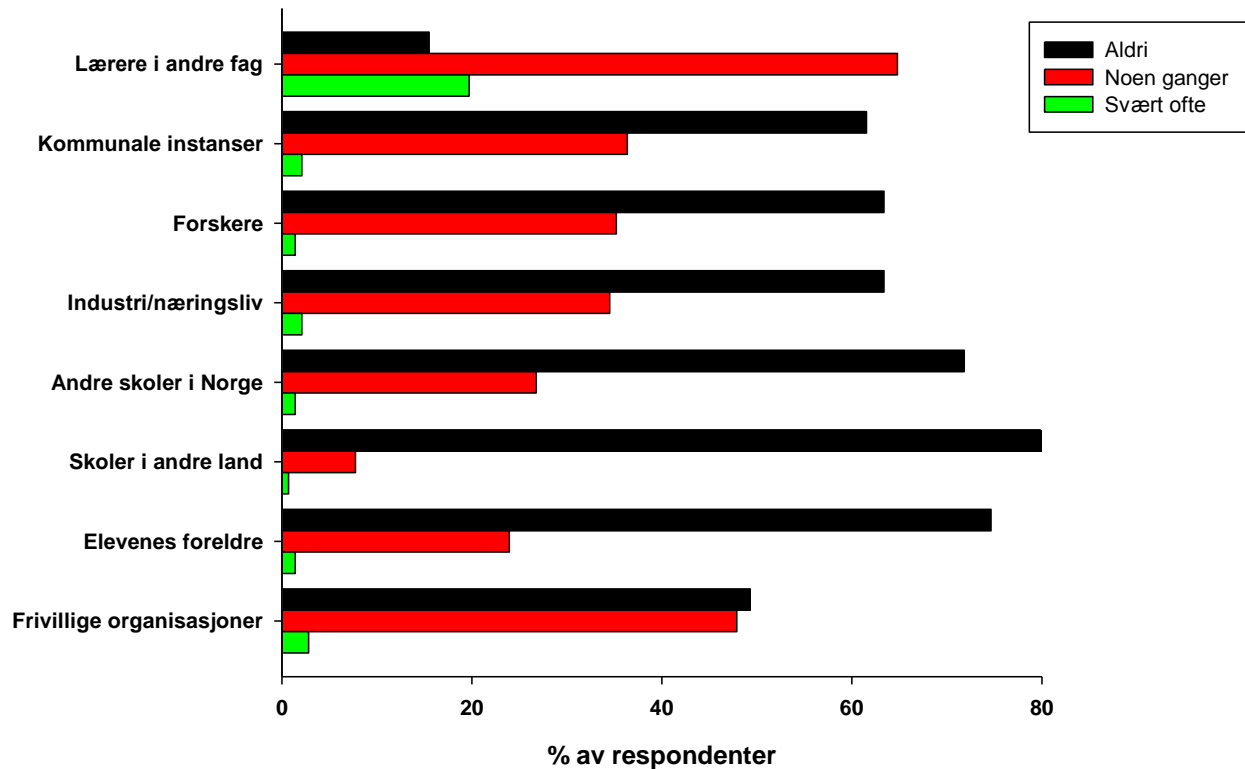
Samarbeidspartnere: Samfunnsfag

Samfunnsfag: Hvor ofte samarbeider du med andre om bærekraftig utvikling i din undervisning?

Samarbeidspartnere: Naturfag

Naturfag: Hvor ofte samarbeider du med andre om bærekraftig utvikling i din undervisning?

Konklusjon

- Elever og lærere er personlig interessert i BU
- Usikkerhet blant lærere om hvordan undervise *for* bærekraftig utvikling
- Lite tverrfaglighet og samarbeid internt og eksternt - mangel på tid til planlegging og undervisning rapporteres som hovedutfordring

- Miljøforvaltningens rolle som ekstern samarbeidspartner er viktig for å fremme UBU i skolen
- Viktige stikkord for kvaliteten på samarbeidet: gjensidig nytte, reelle problemstillinger, aktiv elevmedvirkning, elevene og skolen som ekte aktør i arbeidet for BU
- Men det er vanskelig å «nå inn» i skolen: viktig å fremstå som samlet ovenfor skolene, vise tydelig sammenheng med andre satsninger i skolen.
- Lærerutdanningene må inkluderes
- Deres erfaringer og ideer? Innspill ønskes! 😊

Referanser:

- *Statlig plan - lokal iverksetting. Evaluering av ”Strategi for miljø og utvikling i utdanningssektoren”* Rogalandsforskning: Stavanger. (Hauge, J., V. Moen & H. Kringstad (1999)
- *Evaluering av Nettverk for miljølære ØF-Rapport nr. 01/2002* (Pelle Engesæter, P., Flygind, s., og Nyhus., L (2002)
- *Evaluering av ENSI 3: Miljølære og skoleutvikling* (Bjørshol, S., Vinje, I., Wistrøm, Ø., 2002)
- *Spørsmål til Skole-Norge 2011: Resultater og analyser fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse blant skoler og skoleeiere*, Rapport 5/2012 (Vibe, N 2011) NIFU
- *Kartlegging av UBU i norske skoler* (Naturfagsenteret, 2012, ikke publisert)

Optimism is a strategy for making a better future.
Because unless you believe in that future can be better, it's unlikely that you will step up and take responsibility for making it so.

Noam Chomsky

